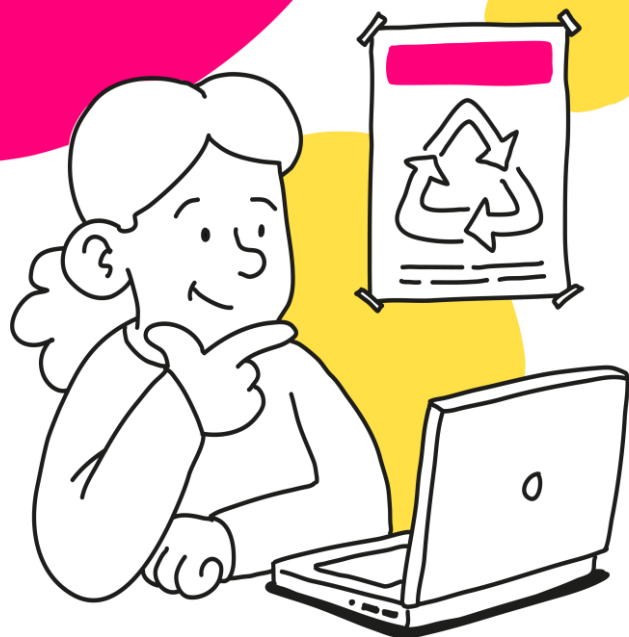

POLKUKARTTA

Koulutusta kestävään huomiseen

Synteesiraportti

POLKU 2.0 -hanke

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

JYU.WISDOM

jamk | Jyväskylän
ammattikorkeakoulu

GRADIA

poke
POHJOISEN KESKI-SUOMEN
AMMATTIOPISTO

Tämä Synteesiraportti-julkaisu on toteutettu JYU:n, Jamkin, Gradian ja Poken yhteisessä POLKU 2.0 -hankkeessa, jossa luotiin Keski-Suomeen laadukasta, työuran eri vaiheisiin ja työelämän tarpeisiin sopivaa kestävyysopintotarjontaa.

Vastuullisuusteemaisia Polkukartta-koulutuksia järjestettiin eri puolilla Keski-Suomea vuosina 2022–2023. Julkaisu kokoaa yhteen hankkeen konkreettiset tulokset ja esittelee toimenpiteitä työpaketeista. Missä onnistuttiin ja mitä kannattaisi tehdä toisin?

POLKU 2.0 -hankkeen päärahoittaja oli Euroopan Unionin Euroopan sosiaalirahasto (ESR), ja rahoittavana viranomaisena toimi Keski-Suomen ELY-keskus. Hanketta rahoittivat myös Jyväskylän, Jämsän, Äänekosken ja Saarijärven kunnat sekä UPM-Kymmene Oyj.

Sisällysluettelo

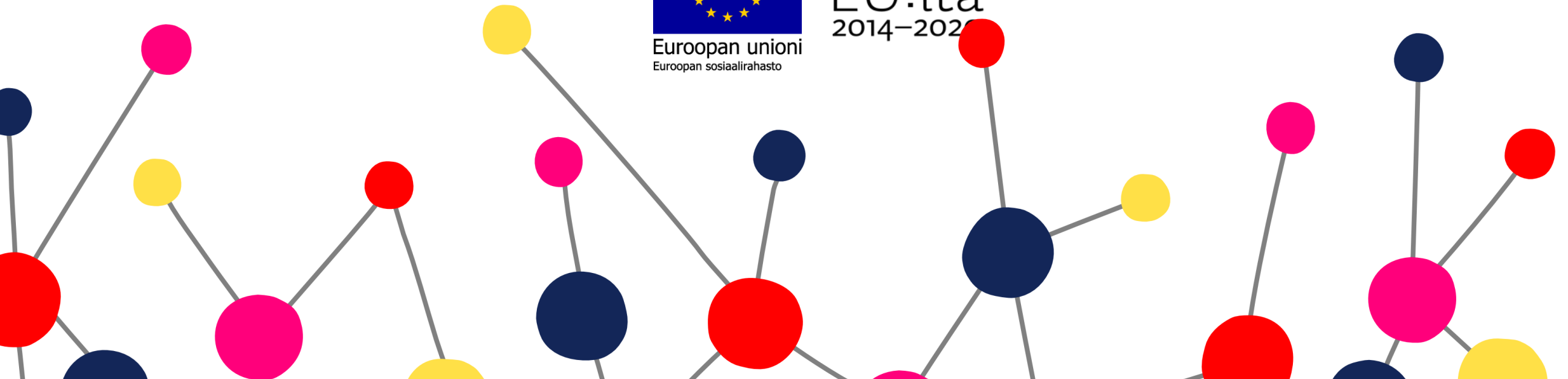
Työelämäraportit: Keski-Suomeen tarvitaan lisää kestävyysosaamista	5
Polkukartta-koulutukset: ”Toistuvasti yllättävän hyvät luennot”	15
Viestintää: ”Ehkä koulutuksia voisi mainostaa vielä enemmän?”	29
Lähtökohta-analyysistä tuloksiin	31

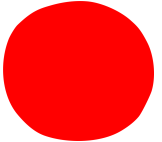
JYU.WISDOM

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Miksi kestävyyttä?

- Maapallon ekologisten järjestelmien toimivuus – ja niiden tuottama hyvinvointi – ovat murenemassa ilmastonmuutoksen ja luonnonvarojen ylikulutuksen seurauksena
- → Luonnontuhot lisääntyvät ja kansainvälinen sääntely kiristyy
- Kestävät toimintatavat ja kyky sopeutua muutoksiin ovat avain tulevaisuuden hyvinvointiin
- Sekä työelämässä että oppilaitoksissa tarvitaan uudenlaista osaamista

Keski-Suomeen tarvitaan lisää kestävyysosaajia

Työelämäkartoitukset toivat esiin maakunnan
osaamistarpeet ja työpaikoilla jo tehtävät teot

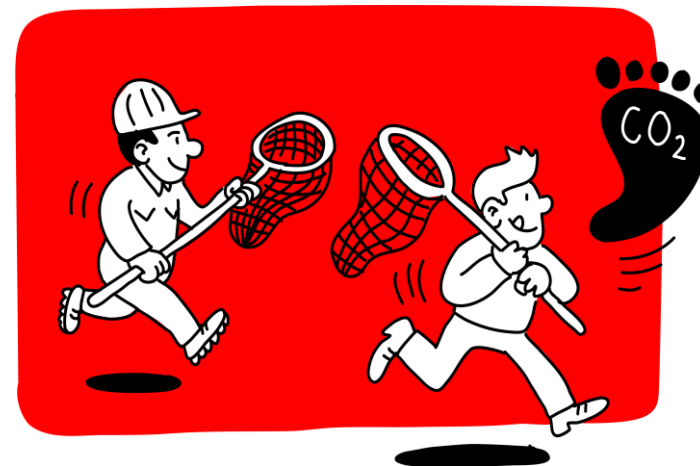
Kaikki alkoi työelämäkartoituksesta, joka toteutettiin syksyllä 2021

6 työpajaa

17
haastattelua

47
keskisuomalaisen
työelämätoimijan
vastaus
kyselytutkimukseen

22 aiempaan
osaamistarve-
kartoitukseen
perehtymistä

Keskisuomalaisia yrityksiä kiinnosti eniten hiilijalanjäljen laskenta, kestävyysviestintä ja –raportointi sekä elinkaariajattelu ja päästöjen kompensointi.

Tuotoksena syntyi Keski-Suomen yritysten kestäväyyteen liittyvät osaamistarpeet –raportti 2022

Polku 2.0 -hankkeen toimenpiteet käynnistyivät työelämän
kestävyysosaamistarpeiden kartoituksella syksyllä 2021

Kartoitus piti sisällään niin yksittäisten **työelämätoimijoiden haastatteluja**
sekä kyselytutkimuksen, joka toteutettiin yhdessä

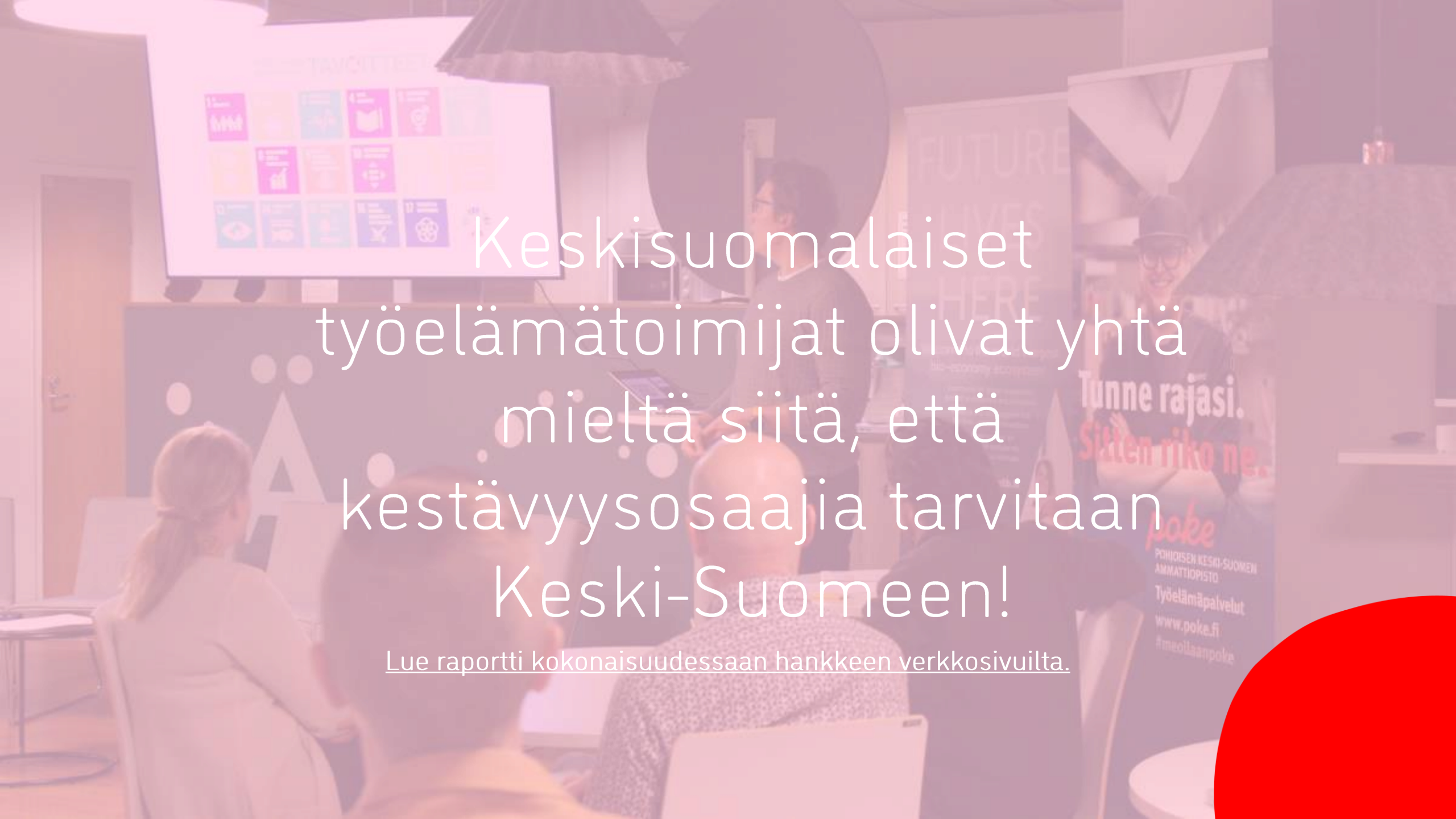

VIITASAARI

YMPYRÄKS-hankkeen, Viitasaaren ilmastohankkeen sekä kehittämissyhtiö
Witaksen kanssa.

**Alkukartoituksen tuloksia hyödynnettiin tulevien
Polkukartta-koulutusten suunnittelussa**

Keskisuomalaiset työelämätoimijat olivat yhtä mieltä siitä, että kestävyyssosaajia tarvitaan Keski-Suomeen!

[Lue raportti kokonaisuudessaan hankkeen verkkosivuilta.](#)

Työelämä on jatkuvaa oppimista - myös kestävyysasioissa –raportti 2023

POLKU 2.0 -hanke otti keväällä 2022 ja 2023 osaa Gadian lukiolaisten toteuttamaan kyselyyn luomalla siihen ”Vastuullisuus ja kestävä kehitys” -osion

Lukiolaiset tutustuivat työelämään keskisuomalaisilla työpaikoilla, jolloin he haastattelivat työpaikan työntekijää kyselylomakkeen avulla

Työelämä on jatkuvaa oppimista - myös kestävyysasioissa –raportti 2023, 2

Vastuullisuuteen liittyvistä teoista
hävikin minimointi, energian
säästäminen, materiaalien
kulutuksen vähentäminen ja
kierrätysmateriaalin hyödyntäminen
olivat suosituimpia tekoja.

Työpaikat kaipaavat
tuekseen yhä
konkreettisempaa apua
kestävän liiketoiminnan
toteuttamiseksi, ei niinkään
toiminnan aloittamiseksi!

Työelämä on jatkuvaa oppimista - myös kestävyysasioissa –raportti 2023, 3

Teollisuuden alalla
puolet kyselyn vastaajista
tunnisti, että heidän
työpaikallaan asiakkaat tai
muut sidosryhmät vaativat
toiminnalta ekologista
kestävyyttä

Tukku- ja vähittäiskaupan
alan vastaajista suurin osa
kertoi että heidän
työpaikallaan tuetaan
lähialueen toimijoita
hankinnoilla

Majoitus- ja ravitsemusalalla
kestävyysasioiden huomiointi on osa
arkipäivää kun työpaikat minimoivat
hävikkiä, huomioivat hankintojen
ympäristövaikutuksia, säästävät
energiaa ja hyödyntävät
kierrätysmateriaaleja.

[Lue raportti kokonaisuudessaan Polkukartta-verkkosivulta.](#)

Webinaarit herättelemässä pk-yrityksiä

Hyötyä kiertotaloudesta pk-yrityksille 14.12.2022

Polku 2.0 -hankkeen asiantuntija ja Miten siirtyä kiertotalouteen -koulutuksen vastuukouluttaja **Päivi Kosunen** muistutti puheenvuorossaan, että **kiertotalous on suunnittelupöydän asia**

Pääpuhuja Varustelekan perustaja **Valtteri Lindholm** kertoi Varustelekan kiertotalousperiaatteista ja toi esiin erottavan tekijän yrityksen menestyksen takana

"Varusteleka on lähtenyt menestymään samanlaisten yritysten joukossa, koska se on tehnyt asiat eri tavalla kun samantyyppisissä yrityksissä yleensä: tuonut internetin mukaan ja tarjonnut asiakkaille tarkat kokotaulukot joka vaatteesta, joka on kiertotaloudessa poikkeuksellista"

Webinaarit herättelemässä pk-yrityksiä, 2

Boostia hiilijalanjälkilaskennasta pk-yrityksille 14.2.2022

Polku 2.0 -hankkeen asiantuntija ja Hiilijalanjälki haltuun yrityksessä -koulutuksen vastuukouluttaja **Veera Vainio** kertoi puheenvuorossaan hiilijalanjälkilaskennan perusteista sekä siitä miksi hiilijalanjälkeen perehtyminen kannattaa:

- **ennakoinnista saadaan etumatkaa sääntelyn kiristyessä**
- **resurssien järkevällä kohdistamisella saadaan kustannussäästöjä**
- **asiakkailla ja sidosryhmillä on vaatimuksia ja odotuksia**

Pääpuhuja Compensaten vastuullisuusjohtaja **Niklas Kaskeala** muistutti yrityksiä siitä, mikä yritysten ilmastotoimien hierarkia on:

- Vältä** - tee kaikki päästöjen välttämiseksi
- Minimoi** - jos ei voida välttää, voidaan kuitenkin mahdollisesti minimoida
- Kompensoi** - viimeisenä toimenpiteenä voidaan kompensoida

Webinaarit herättelemässä pk-yrityksiä, 3

Osallistujia osallistettiin webinaarien aikana Mentimeterin avulla, jolla saatiin osviittaa heidän osaamistasostaan sekä tarpeista tulevien koulutusten kannalta

Hyötyä kiertotaloudesta pk-yrityksille

Webinaarin osallistujat näkivät, että **kiertotalouteen siirrytään** tiedon lisäämisellä ja taloudellisen näkökulman korostamisella

→ Keinoja tarjottiin
Miten siirtyä kiertotalouteen
-koulutuksessa

Boostia hiilijalanjälkilaskennasta pk-yrityksille

Osallistujia mietitytti:

Miten laskentaa rajataan ja mitä kaikkea siihen otetaan mukaan?

Miten löytää luotettavaa tietoa?

→ Vastauksia saatiin
**Hiilijalanjälki haltuun
yrityksessä** -koulutuksessa

"Toistuvasti yllättävän hyvät luennot"

Polkukartta-koulutukset esittelivät laajasti
kestävyyden teemoja ympäri Keski-Suomen

Laadukasta materiaalia kestävyysteemojen kouluttamiseen

- Ekologinen kestävyys
- Sosiaalinen kestävyys
- Hiilijalanjälki
- Vesivastuullisuus
- Kiertotalous
- Kestävä ruoka
- Kestävyysosaaminen työelämässä
- Vastuullinen yritystoiminta
- Vastuullisuusviestintä
- Kestävyyden perusteet lukiolaisille ja TUVA-ryhmille

Kestävyyttä kaikille

Ekologinen kompensatio

- Luonnon monimuotoisuudelle yhtäältä aiheutetun haitan hyvittäminen ennallistamalla heikentyneitä elinympäristöjä ja suojelemalla säilyneitä elinympäristöjä torjua.
- Tapettu on muualla kunnossa.
- Ennallistaminen: autetaan luontoa palautumaan koki luonnontilaa.
 - esim. oytettujen soiden kunnostaminen, peltoympäristöjen kunnostaminen vesiläiskäalve tms.
- Ihanteellisesti hyvitysala luonnontaan ja säännöiltään mahdollisimman lähellä haitta- alaa, mutta sen sijaan joutamaan

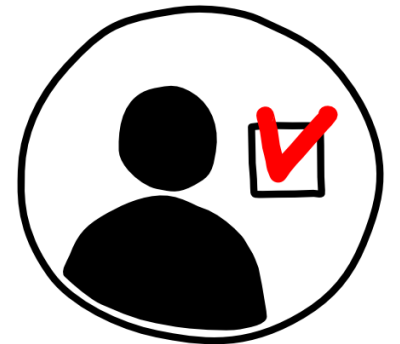
Koulutusten kohderyhmät

Yrittäjät

Yritysten työntekijät

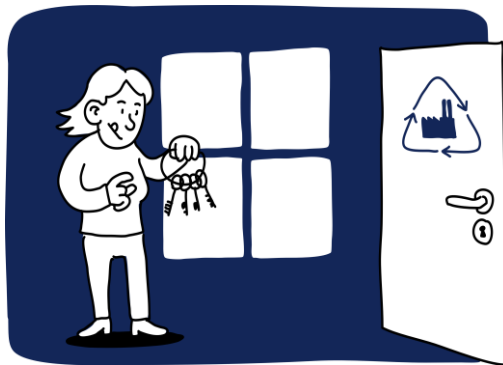
Opiskelijat

Työttömät työnhakijat

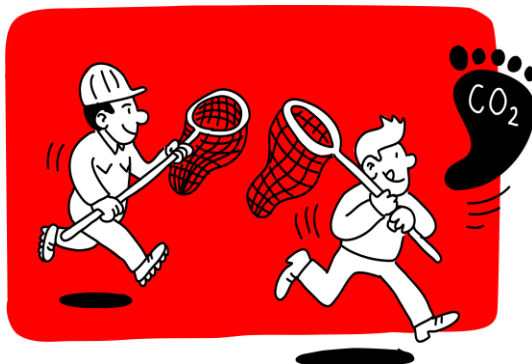

Vastuullisuus yrityksen arjessa

Miten siirtyä kiertotalouteen?

Hiilijalanjälki haltuun yrityksessä

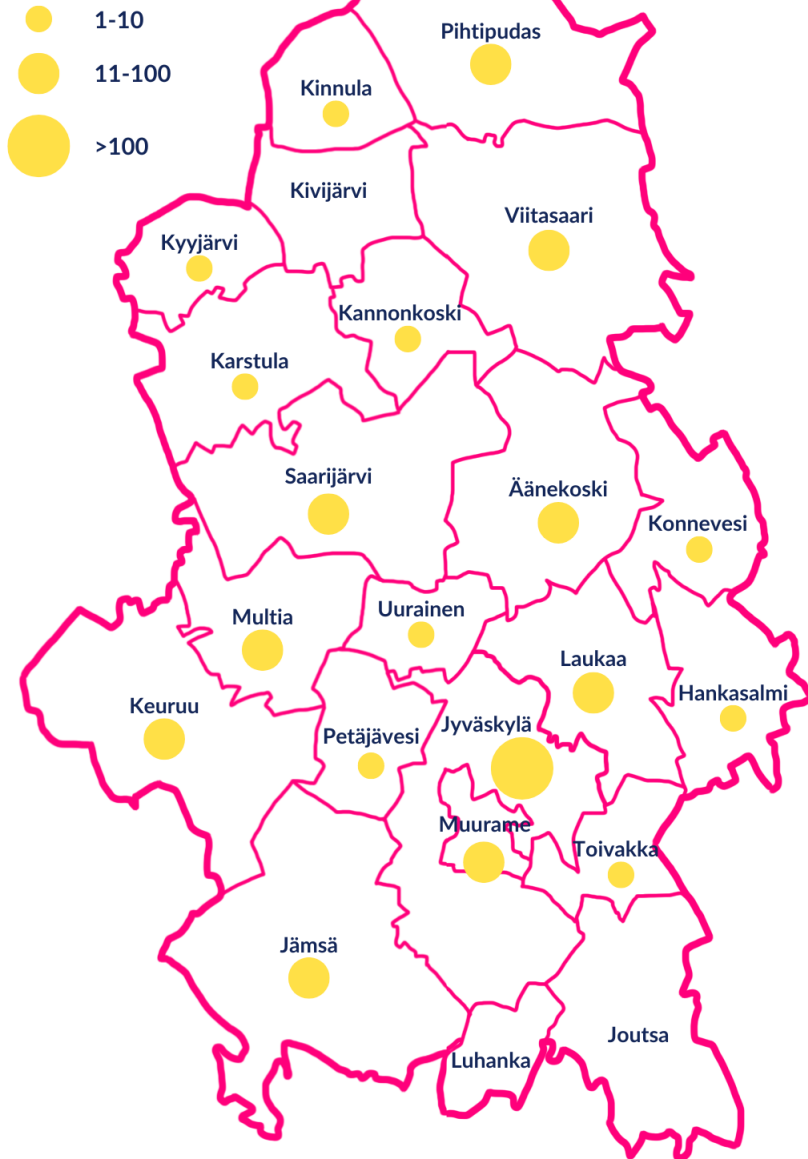

Mitä huomenna syötäisiin?

41 erillistä koulutusta mm. otsikoilla

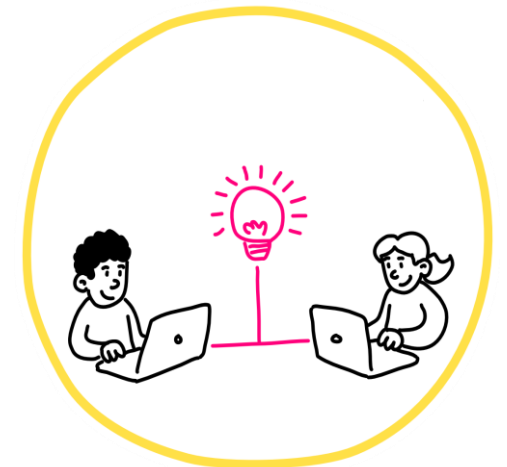
- Miten kestävä tulevaisuus tehdään?
- Hyvä elämä planeetan rajoissa
- Kestävyys yritystoiminnassa
- Vastuullisuus yrityksen arjessa
- Miten siirtyä kiertotalouteen?
- Hiilijalanjälki haltuun yrityksessä
- Mitä huomenna syötäisiin?
- Vastuullinen veden käyttö
- Kestävyysosaamista tulevaisuuden työelämään
- Kestävyysagenttikoulutus

POLKU 2.0 -hankkeen
osallistujat kotikunnittain

Kestävyyttä koko Keski-Suomeen

Koulutuksia pidettiin Jyväskylässä, Äänekoskella, Laukaassa, Saarijärvellä, Keuruussa ja Viitasaarella, mutta osallistujia oli laajasti koko Keski-Suomen alueelta

Vaihtelevat koulutusmuodot

Koulutuksia järjestettiin eri kohderyhmille eri tavalla sekä vastaamaan erilaisten ihmisten tarpeisiin

Lähikoulutus

Iltakoulutus

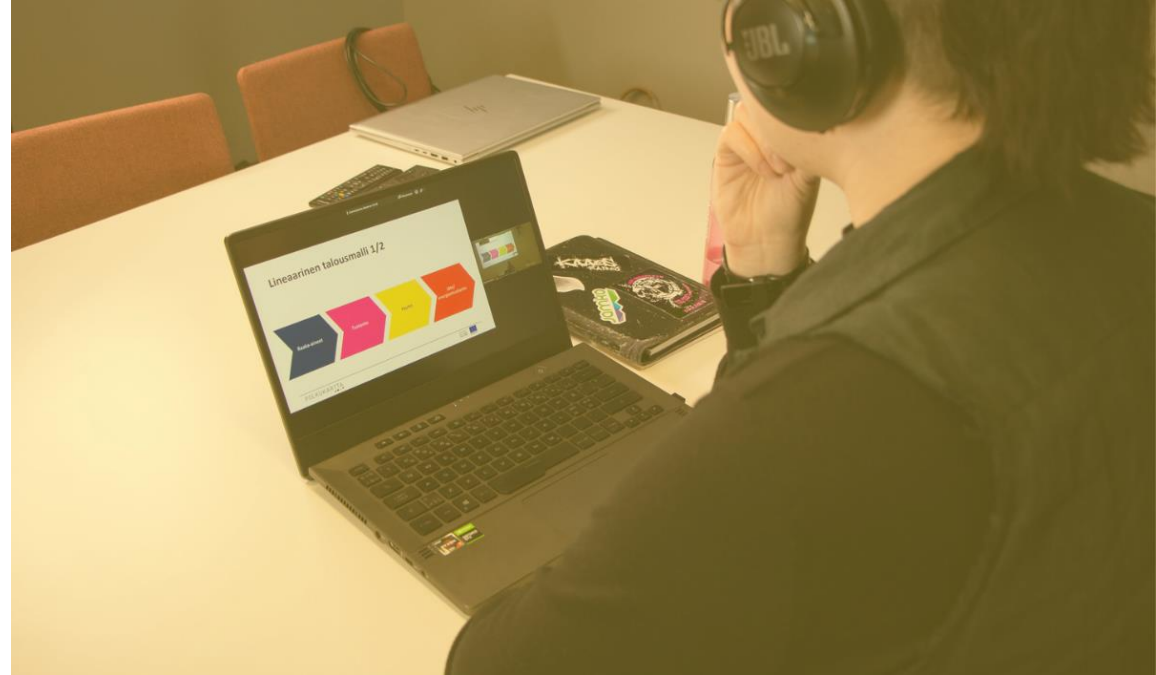
Hybridikoulutus

Etäkoulutus

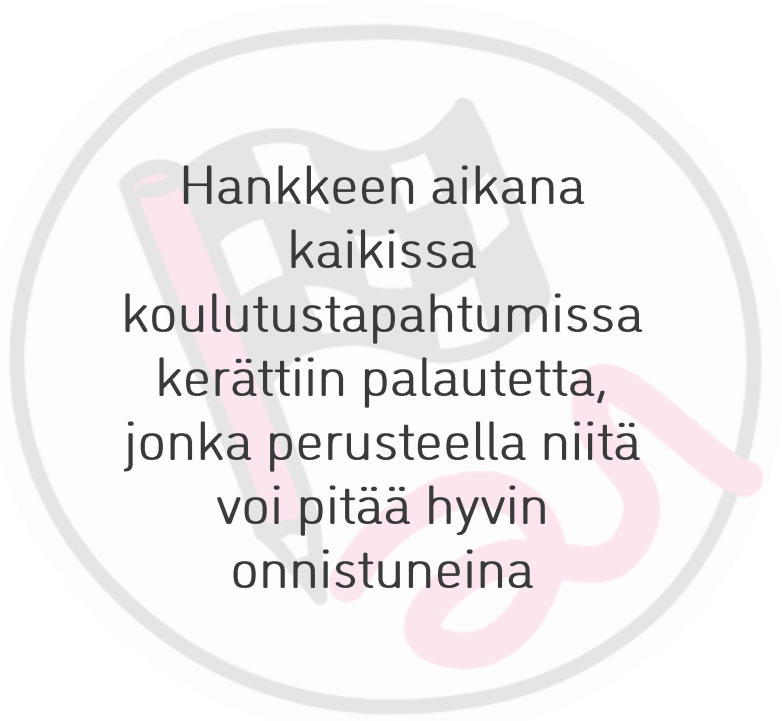
Verkkokoulutus

Lyhytkoulutus

Teemapäivä
Hackathon
Maastovierailu
Yritysvierailu
Kestävyysagentit

"Toistuvasti yllättävän hyvät luennot"

Hankkeen aikana
kaikissa
koulutustapahtumissa
kerättiin palautetta,
jonka perusteella niitä
voi pitää hyvin
onnistuneina

Keskimäärin

4,2/5

Osallistujien kommentit
otettiin huomioon ja
toimintaa kehitettiin niiden
pohjalta koko hankkeen
ajan

Palautteita koulutuksista

"Esitykset oli
hyviä,
keskustelut
innostavia ja
kiinnostavia."

"Esitykset olivat
selkeitä ja asioita
havainnollistettiin
esimerkein."

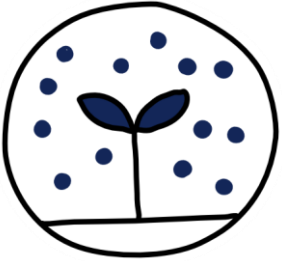
"ISO KIITOS!
Tämä oli silmiä
avaavaa."

"Koulutuksen
parasta antia oli
ajattelemisen
herättely,
kouluttajat ja
moniammatilliset
keskustelut."

"Parasta oli
joustavat
suoritustavat."

"Hyvä kattava
perustietopaketti
vastuullisuuden
eri osa-alueista
matalalla
kynnyksellä."

Kestävyyssagenttitoiminta: Vastuullisuusosaamista yrityksiin, 1

Hankkeen kouluttamat kestävyyssagentit olivat toisen ja korkea-asteen opiskelijoita, jotka suorittivat työssäoppimisjakson organisaatiossa osallistuen aktiivisesti sen kestävyystyöhön

"Olimme positiivisesti
yllättyneitä
kestävyyssagentin
tieto/taidosta sekä
tehokkuudesta"

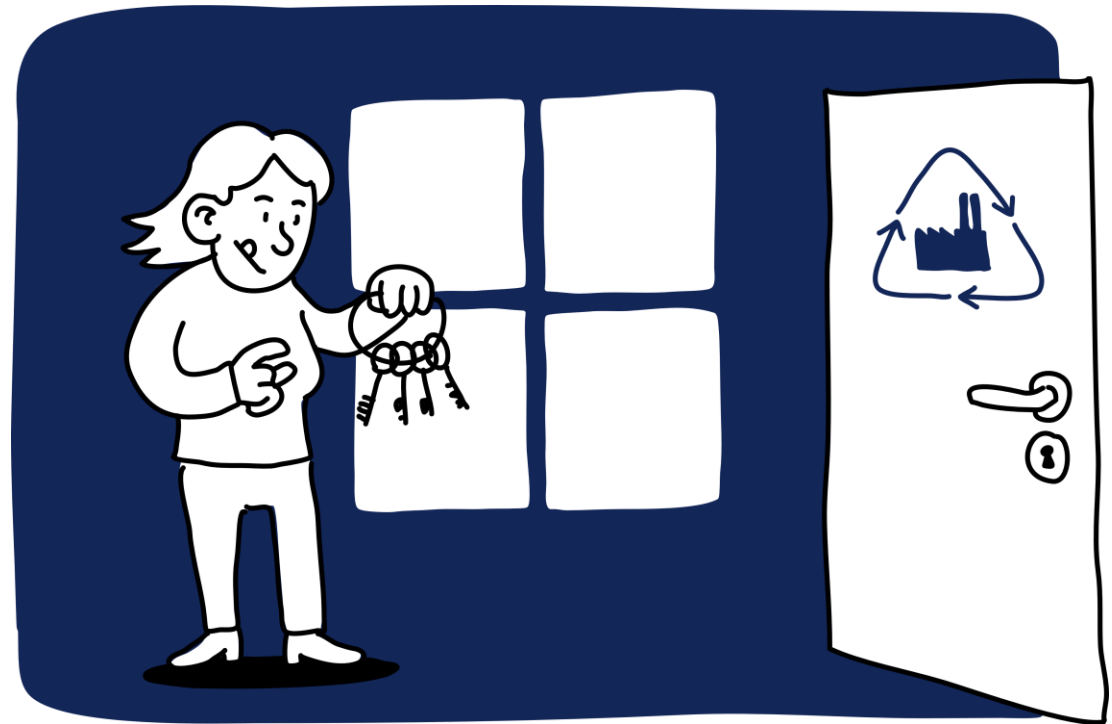
"Työssäoppimispaikkana
toimiminen oli antoisaa
ja siinä oppi itsekkin uutta"

"Oma-aloitteinen tekijä,
joka toi hyvää omaa
osaamistaan yritykselle.
Istui hyvin yrityksemme
kulttuuriin ja saimme
lopputuloksena enemmän
kuin odotimme"

Kestävyyssagenttitoiminta: Vastuullisuusosaamista yrityksiin, 2

92%

työssäoppimispaikoista
koki toiminnan erittäin
hyödylliseksi

Kestävyyssagenttitoiminta: Työkokemusta kestävyysosaajille

Kestävyyssagentin työssäoppimisjakson pituus vaihteli kahdesta viikosta kahteen kuukauteen

Jakson aikana opiskelija teki vastuullisuustoimiin liittyvää selvitystyötä perustöiden ohessa tai keskittyi tiettyyn aihepiiriin oman osaamisensa pohjalta (esim. hiilijalanjäljen laskenta tai vastuullisuusviestintä)

"Tämä työssäoppimisjakso vahvisti entisestään sitä, että työskentelin mielelläni tulevaisuudessa vastuullisuusteemojen parissa"

"Työssäoppimisjaksolla opin paljon alaan liittyviä toimintatapoja ja sain valmiuksia hakea ja tehdä oman alan töitä tulevaisuudessa. Kiinnostus viestintää kohtaan lisääntyi"

"Erittäin hyvin järjestetty ja organisoitu kokonaisuus, josta sai irti vielä paljon enemmän kuin odotin"

Lue lisää

Voit tutustua hankkeen koulutusten käytäntöihin ja pedagogiikkaan sekä Kestävyysagenttitoimintaan tarkemmin Kestävyyskoulutusta eri kohderyhmille -raportissa.

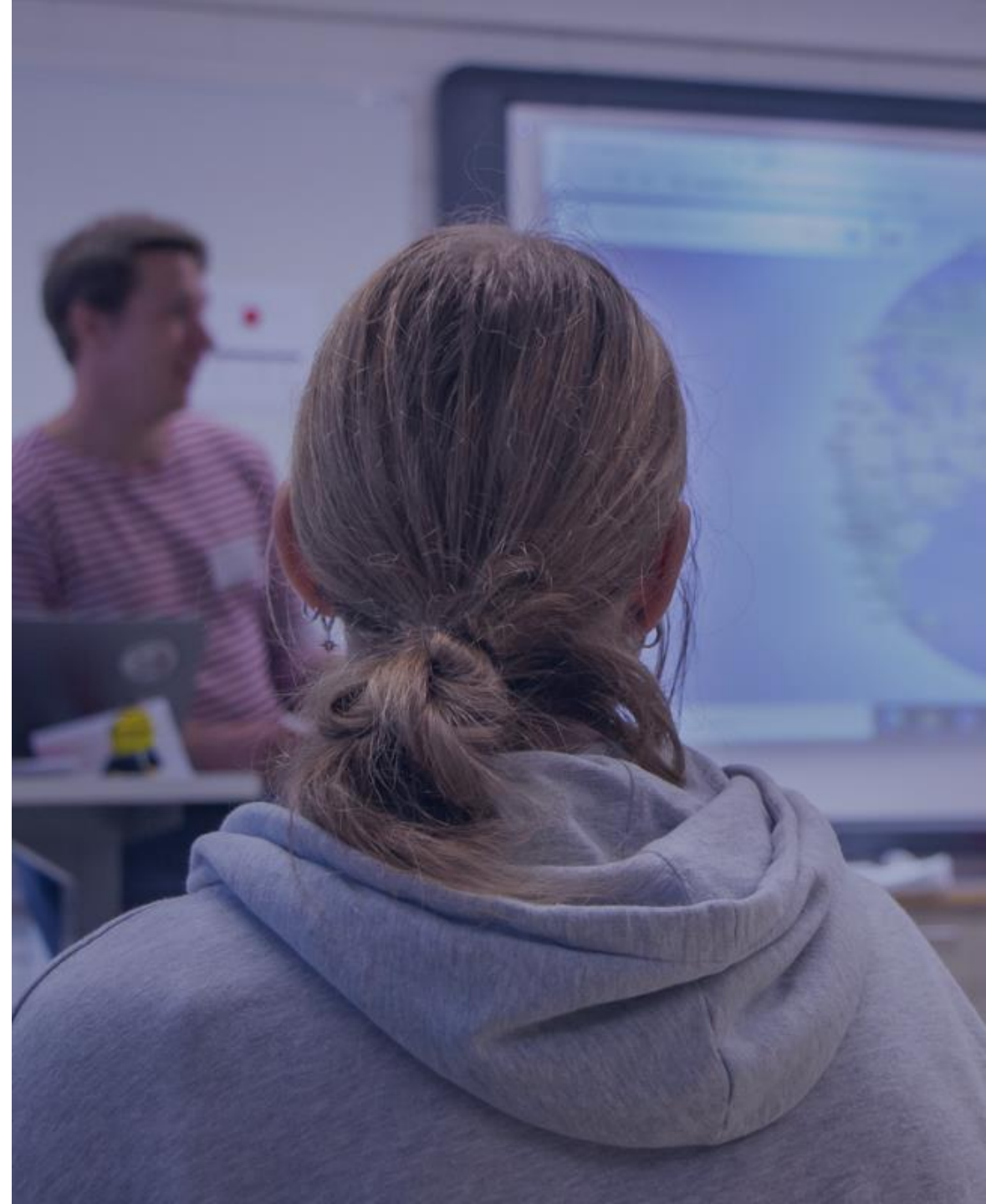
Hankkeen vaikutuksia 1

- Yrittäjät ja yritysten työntekijät ovat **suunnitelleet vastuullisuustoimia** koulutuksissa ja niiden jälkeen koulutusmateriaalia ja Työkirjaa hyödyntäen
- Kestävyysagentit ovat **vieneet yrityksiin omaa kestävyysosaamistaan** ja innostustaan nostaen yritysten kiinnostusta asiaan
- Koulutusten osallistujat ovat **saaneet uudenlaisia näkökulmia kestävyysasioihin** ja saaneet valmiuksia vastuullisuuteen liittyviin työtehtäviin

Hankkeen vaikutuksia 2

- Kestävyysagentit ovat **keränneet arvokasta työkokemusta**, joka edistää heidän työllistymistään tulevaisuudessa
- Opiskelijat ja työnhakijat ovat **perehtyneet kestävyysmurroksen vaikutuksiin** työmarkkinoilla ja löytäneet sen tarjoamia uusia mahdollisuuksia
- Opetus- ja ohjaushenkilöstö on saanut valmiita materiaaleja käyttöönsä ja **vaihtanut ajatuksia yli organisaatiorajojen** luoden uusia mahdollisuuksia yhteistyöhön

”Ehkä koulutuksia voisi
mainostaa vielä
enemmän?”

Näin Polkukartta-koulutuksista viestittiin
& tätä kahden vuoden aikana opittiin →

Näin Polkukartta-koulutuksista viestittiin kohderyhmille

Hankkeen kohderyhmä oli laaja, joten käytössä oli iso valikoima viestintäkanavia ja kontakteja: mm. verkkosivut, some, uutiskirjeet, maksetut mainokset, oppilaitosten sisäiset kanavat, tapahtumat, puhelu-, sähköposti- ja postikorttikampanjat, painotuotteet, yhteistyökumppanit.

Uusia viestintäkanavia otettiin käyttöön, jos huomattiin, että jotain kohderyhmää on hankala tavoittaa käytössä olevin keinoin ja kanavin. → Käyttöön esim. Jodel opiskelijoiden tavoittelussa ja ostetut yhteystiedot yrittäjien tavoittelussa.

Lisää viestinnän keinoja ja kanavia on koottu POLKU 2.0 -hankkeen viestinnän yhteenveto -raporttiin.

Viestinnän opit jakoon – missä onnistuimme, mitä tehdä toisin

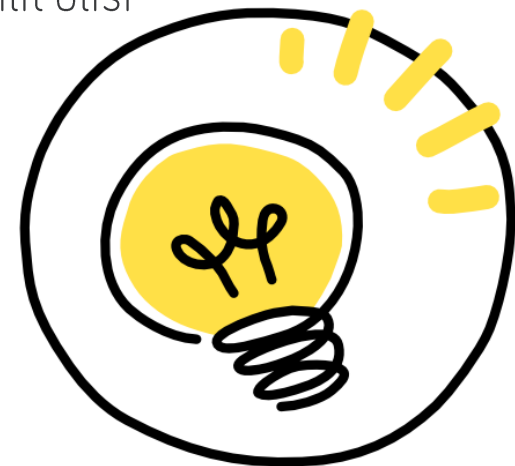
Matkan varrella kehityttiin paremmaksi

- Jos jokin ei toimi, kannattaa rohkeasti tehdä muutoksia. Toimimattomat kanavat pois käytöstä, toimivat tehokkaampaan käyttöön. Tyyliä ja ilmettä voi viilata matkan varrella.
- Kehittämisen tueksi numeerista tietoa: mitkä sisällöt kiinnostavat, mitä kautta tieto parhaiten kulkee, millaisilla avainsanoilla tietoa etsitään, osallistujien palaute.

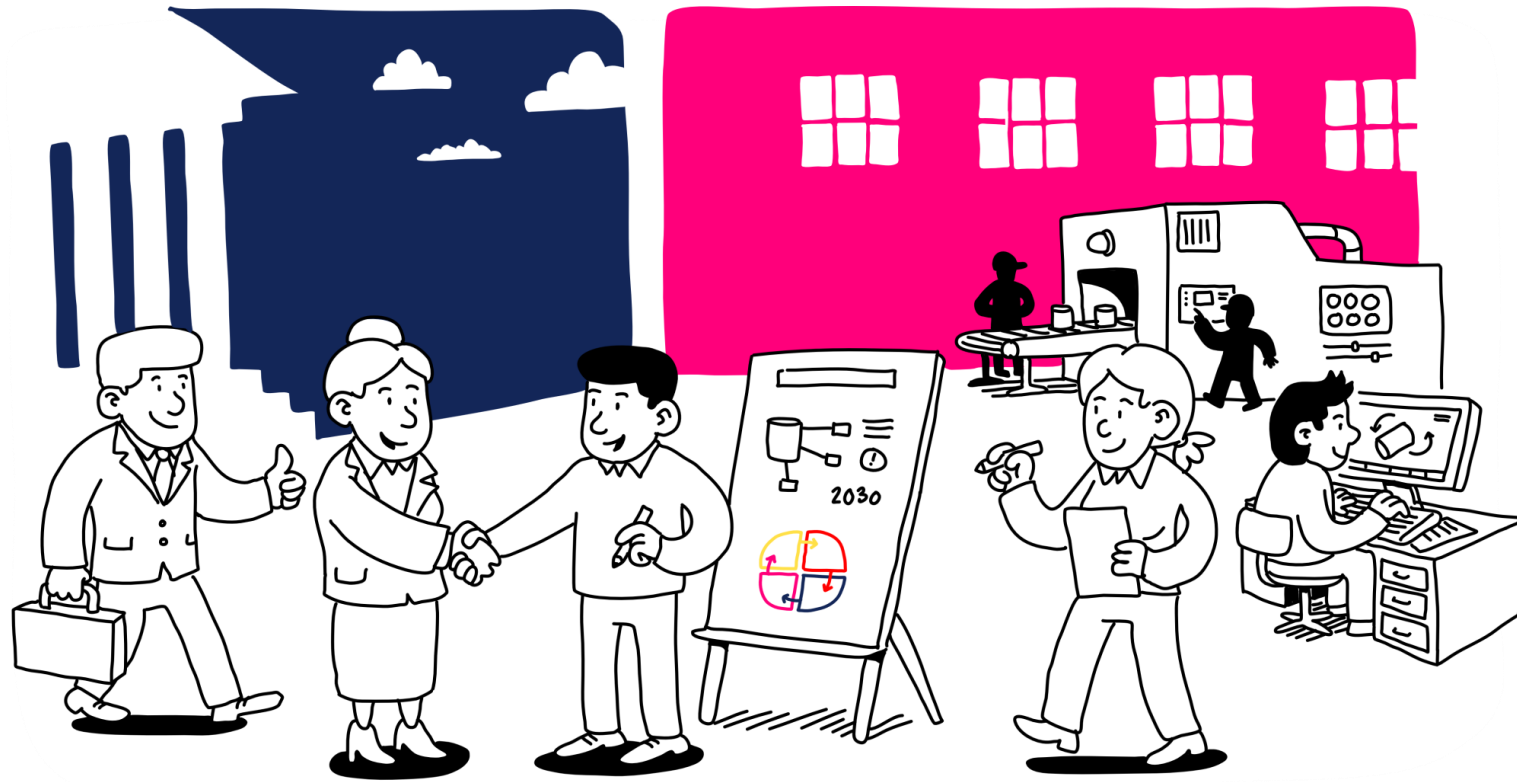
Jotain olisi kannattanut tehdä alusta asti toisin

- Iso hanke, sisältöä riittää. Laajemmin omia kanavia käytössä, esimerkiksi omat sometilit olisi kannattanut luoda ja panostaa seuraajamäärän kasvattamiseen.
- Enemmän viestin välittäjiä, laajempi näkyvyys. Viestintäkumppaneita olisi kannattanut yrittää sitouttaa vielä enemmän.
- Hakukonemainonta käyttöön alusta asti – toimivaa ja melko edullista.

Lisää viestinnän onnistumisia ja oppeja on koottu [POLKU 2.0 -hankkeen viestinnän yhteenveto -raporttiin](#).

Lähtökohta-analyysistä tuloksiin

- Kuinka varmistimme sujuvan työskentelyn?
- Miten juurrutamme tulokset?
- Kuinka tuemme siirtymiä?
- Saavutimme tavoitteet?

Seuraavilla dioilla tutustumme hankkeen lähtökohta- ja vaikuttavuusarviointiin →

Yhteistyö? Yhteistyö. Yhteistyö!

Kumppaneiden
tunteminen on paras
lähtökohta
yhteistyöhön!

- Käytä riittävästi aikaa toteuttajien osaamisen ja tavoitteiden tunnistamiseen
- Tutustu työkuultuuriin ja toimintamalleihin; mitä voisimme oppia toisiltamme?
- Millaisia mahdollisuuksia ja rajoitteita toimintaympäristö asettaa?
- Jaa vastuuta ja luota osaamiseen, laatutuloksiin päästään monia eri reittejä!

Tutustu lähtökohta-analyysin toteuttamiseen POLKU 2.0
Lähtökohta-analyysi -raportissa.

Koulutustietoa ohjaajille

- Hanke järjesti ohjaustyötä tekeville henkilöille **työpajoja**, joissa osallistujat tutustuivat eri kestävyysteemoihin. Ryhmätyöskentelyssä keskusteltiin siitä, miten teemoja voitaisiin tuoda esiin käytännön ohjaus- ja opetustilanteissa.
- Työpajoihin osallistui eri oppilaitosten ohjaus- ja opetushenkilökuntaa sekä työvoimahallinnon henkilökuntaa ja omavalmentajia yhteensä 52 henkilöä, jotka vaihtoivat ajatuksia vilkkaasti yli organisaatiorajojen.

Yhteistyö jatkuu

Yhteistyön jatkumista tuetaan kokoamalla työryhmä, joka rakentaa koulutuspilottien pohjalta EduFutura-tarjontaan Kestävyys ja vastuullisuus – moduulin. Moduulin opinnot ovat tarjolla myös Poken opiskelijoille.

EduFutura-yhteistyötä korvaavaa toimintaa toteutetaan Jamkin Biotalousinstituutin ja Poken Tarvaalan kampuksen välillä muun muassa agrologin korkeakoulupolun sekä erillisten opintojaksojen yhteisopettajuuden käytänteiden kautta. Korkeakoulupolkuja on tarkoitus laajentaa myös muiden kampusten välille.

Hankkeen aikana käytetyt yhteiskehittämisen mallit tukevat opetusyhteistyötä ja antavat paremmat mahdollisuudet tunnistaa tutkintojen nivelvaiheiden haasteita eri oppiaineisiin liittyen.

Jatkuvuutta vaikutuksiin

Aineistot lisäämässä kestävyysosaamista valtakunnallisesti

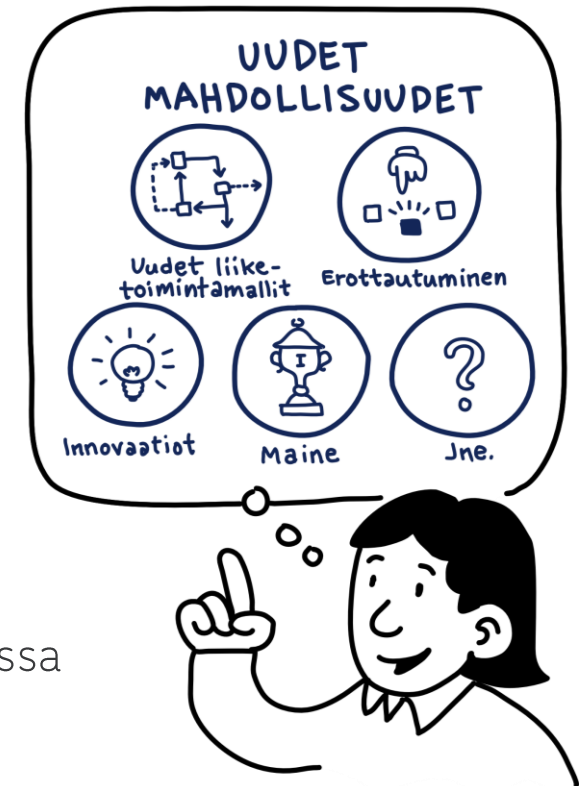
Valmiita MOOCeja, itseopiskeluaineistoja, teemapäiväpaketteja, ristiinopiskelukokonaisuus... Aineistojen juurrutusta tuettiin monin eri toimenpitein

Työelämäosaamista Kestävyysagenttitoiminnasta

Kaksisuuntaista osaamisen kehittämistä ja jatkuvaa työelämäyhteistyötä. Näin jatkossa toteutetaan vaikuttavaksi todettua Kestävyysagenttityötä!

Sujuvasti opintoihin ja työelämään!

Koulutuksentarjoajien yhteistyö kantaa kotiorganisaatioon saakka ja auttaa kehittämään siirtymien ja nivelvaiheiden haasteita. Millaisia oppeja viemme arkityöhömme?

Kuinka onnistuimme?

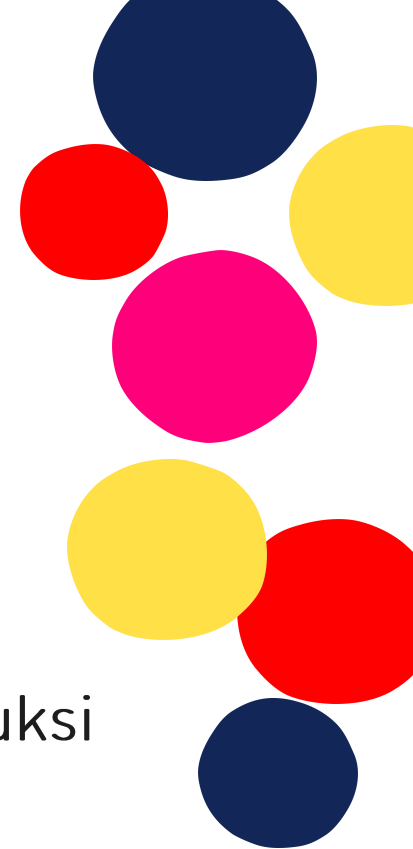
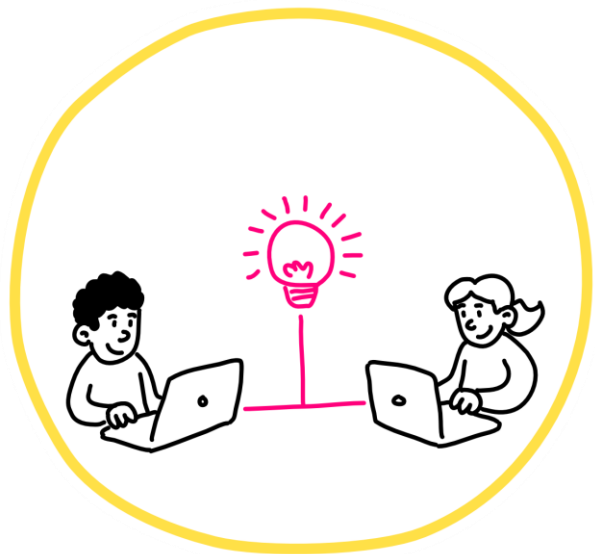
Näkökulmaeroista rakentavaan yhteistyöhön

Kohderyhmien saavuttamisen haasteista tunnistetuksi kouluttajaksi

Työnjaon epätasapainosta sujuvaan yhteiskehittämiseen

Perinteisistä lähtökohdista uusiin oivalluksiin

Tutustu arviointiprosesseihin, löydöksiin ja ratkaisuihin *POLKU 2.0 -työn juurruttaminen ja vaikutusten arviointi –raportin kautta.*

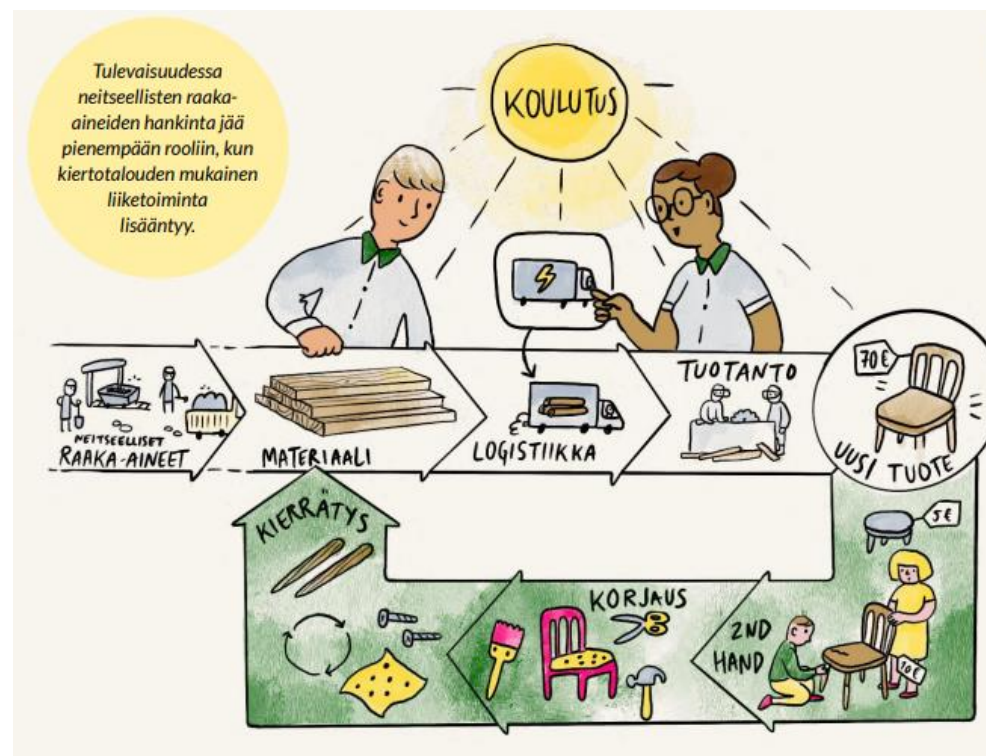
"Hankkeessa on saatu aikaan runsas määrä pilotteja ja opetussisältöjä. Yhteistyön rakentuminen oppilaitosten välille konkreettisella tavalla on ollut arvokasta, ja hanke on saanut hyvää näkyvyyttä, joten oppilaitokset varmasti tunnistetaan jatkossa paremmin kestävyysteemojen edistäjänä. Polkuja on toisesta avattu ja niiden kehittämistä jatketaan edelleen. Viestintää on tehty hankkeen aikana erinomaisesti, ja hankkeessa on ajateltu myös sitä, miten viestintä ja tekeminen jatkuu hankkeen jälkeenkin."

- Ohjausryhmä

Tulokset koottuna polkukartta.fi

Työelämän tavoiteltu tulevaisuus

- Vaihtoehtoisia tulevaisuuskuvia eri toimialoilta, mikäli kestävyys siirtymä toteutuu tai ei toteudu
- Linkki hankkeen aikana tuotettuihin avoimiin (ja ilmaisiin) kestävyysopintomateriaaleihin
- Tarinoita hankkeen kautta koulutautuneista henkilöistä ja heidän koulutuspoluista
- Raportteja hankkeen kokemuksista ja löydöksistä

Kestävyysmurros uudistaa yrityksiä. Uusien palveluiden muotoilu ja tarjoaminen oman alan toimijoille ja ratkaisujen etsiminen ilmastomuutokseen, luontokatoon ja sosiaaliseen eriarvoisuuteen luovat uutta kannattavaa liiketoimintaa.

Kiitos!

